

## Начало>Семейноправни въпроси и наследство>Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

### Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Словения

#### 1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Родителската отговорност е правоотношение, уреждано от **семейното право**. Отношенията започват от раждането на дете или от определянето на бащинството и майчинството. В словенската правна система децата, родени от родители, които не са сключили брак, имат същите права и задължения като тези на родените от родители, които са сключили брак. В словенското законодателство е приета система на „пълно осиновяване“, което означава, че осиновените деца се третират по същия начин, както и биологичните.

Правното основание е предвидено в **член 54 от Конституцията на Словения (*Ustava Republike Slovenije*)**, според който родителите имат правото и задължението да издържат, образуват и отглеждат своите деца. Това право и задължение може да бъде отменено или ограничавано само по причини, предвидени в законодателството, с цел защита на интересите на детето. Децата, родени от родители, които не са сключили брак, имат същите права като тези на родените от родители, които са сключили брак.

Родителската отговорност представлява целия набор от права и задължения, които имат родителите, за да създадат, по най-добрия възможен начин, условията за осигуряването на цялостното развитие на своето дете. Родителската отговорност се поделва между двамата родители. (член 6 от Семейния кодекс [*Družinski zakonik*]).

Родителите трябва да гарантират интересите на детето си във всички дейности, отнасящи се до него и при отглеждането му да проявяват уважение към неговата личност, индивидуалност и достойнство. Родителите са с предимство пред всички останали при полагането на грижи за своето дете и поемането на отговорност за това да се работи в негов интерес. Счита се, че родителите работят в интерес на своето дете, ако, като вземат предвид личността, възрастта, нивото на развитие и конкретните желания на детето, посрещат неговите материални, емоционални и психосоциални потребности, като действат по начин, който показва тяхната грижа и отговорност по отношение на детето, предоставят му адекватни насоки и насърчават неговото развитие. (член 7 от Семейния кодекс)

Родителите носят основната и равна отговорност за отглеждането и възпитанието на своето дете. Тяна основа грижа са интересите на детето и държавата им помага да изпълняват родителските си задължения.

Родителската отговорност включва правата и задълженията на родителите във връзка с живота и здравето, възпитанието, защитата, грижите, надзора и образованието на детето, както и техните права и отговорности във връзка с представителството и издръжката на детето, и управлението на неговото имущество. Съгласно условията, определени в Семейния кодекс, компетентен орган може да ограничи упражняването на родителската отговорност от страна на единия или на двамата родители, или да отнеме родителската отговорност на единия или на двамата родители.

Родителите трябва да се грижат за живота и здравето на своето дете, както и да го защитават, възпитават, отглеждат и да осъществяват надзор над него. Те трябва да предоставят на детето си условията за здравословен растеж и балансирано личностно развитие, да му помагат да развие способността да живее и работи самостоятелно, да издържат детето си в съответствие с разпоредбите на Семейния кодекс и да гарантират, по най-добрия възможен начин, че то може да получи обучение и образование според своите способности, таланти и желания. (членове 135, 136 и 137 от Семейния кодекс)

Детето има право на лични отношения с двамата родители, както и двамата родители имат право на лични отношения с детето. (член 141 от Семейния кодекс)

**Юридическата отговорност** на родителя за неговото дете е изложена в член 142 от Кодекса на задълженията (*Obligacijski zakonik*). Родителите имат отговорност за нанесените на трета страна щети от дете, което е под седемгодишна възраст, независимо дали детето е виновно за нанесената щета. Родителите имат отговорност за нанесените на трета страна щети от малолетно или непълнолетно дете, което е над седемгодишна възраст, освен ако те не могат да докажат, че детето не е отговорно за нанесените щети.

С член 145 от Семейния кодекс се регулира **представителството** на детето в отношенията му с външния свят. Освен ако не е определено друго по закон (напр. ако на детето е предоставена приемна грижа), детето се представлява от своите родители. Ако на малолетно или непълнолетно дете трябва да бъде връчено или доставено нещо, или ако детето трябва да бъде уведомено за нещо, въпросното нещо може да бъде прието или информацията може да бъде получена от всеки един от родителите. Ако родителите не живеят заедно, това се извършва от родителя, с когото живее детето или родителя, посочен в съдебната спогодба или решение относно съвместното упражняване на родителски права съгласно член 139 от Семейния кодекс (член 145 от Семейния кодекс)

Имуществото на детето се управлява от родителите му в негов интерес. Родителите могат да използват приходите от имуществото на детето си, по-специално за издръжката, възпитанието и образованието на детето, както и за непосредствените нужди на семейството, ако самите те нямат достатъчно средства. (членове 147 и 148 от Семейния кодекс)

#### 2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителите носят основната и равна отговорност за отглеждането и възпитанието на своето дете. Тяна основна грижа са интересите на детето. (член 135 от Семейния кодекс)

Родителите упражняват своето родителско право по взаимно съгласие с оглед на интереса на детето. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги (*center za socialno delo*). Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Когато родителите не живеят заедно и не упражняват съвместно родителски права по отношение на детето, те заедно, по взаимно съгласие и с оглед на интереса на детето, вземат решения по въпросите от голямо значение за развитието на детето. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор.

Родителят, който упражнява родителски права върху детето е този, който взема решения по въпроси, свързани с ежедневиия живот на детето и постоянното му местопребиване, при условие че това не оказва неблагоприятно въздействие върху въпросите, които са от голямо значение за развитието на детето.

Когато родителите не могат да постигнат споразумение по въпроси, които са от голямо значение за развитието на детето, по тях се произнася съдът.

Когато единият от родителите е възпрепятстван да упражнява родителската отговорност, тя се упражнява от другия родител.

Ако единият от родителите вече не е жив или е неизвестен, или ако родителската му отговорност е била отнета, тази отговорност се упражнява от другия родител. (член 151 от Семейния кодекс)

### **3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?**

Родителите са с предимство пред всички останали по отношение на правото и задължението да защитават правата и интересите на своето дете.

Ако родителите не упражняват своите права или не изпълняват задълженията си, или не го правят в интерес на детето, държавата предприема мерки за защита на правата и интересите на детето (наричани по-долу: мерки за защита на интересите на детето). Мерки за защита на интересите на детето могат да бъдат предприети, докато детето придобие пълна дееспособност за сключване на договори, освен ако не се предвижда друго в Семейния кодекс. (член 154 от Семейния кодекс).

Съдът може да отнеме дете от неговите родители и да го настани при друго лице, да му предостави приемна грижа или да го настани в институция, ако детето е застрашено и ако преместването му е единственият начин интересите му да бъдат защитени в достатъчна степен, и ако обстоятелствата по случая показват, че след определен период от време родителите ще са в състояние да поемат отново отговорност за отглеждането и възпитанието на детето. (член 174 от Семейния кодекс)

Съдът може да реши да настани дете в институция, ако то страда от психосоциални проблеми, изразени като поведенчески, емоционални, обучителни или други трудности в неговото развитие, ако детето или други деца в семейството са застрашени и единственият възможен начин да се защитят интересите на детето или тези на другите деца в семейството е то да бъде настанено в институция. (член 175 от Семейния кодекс)

За дете може да се грижи осиновител. Дете може да бъде дадено за осиновяване единствено ако родителите са дали съгласие за осиновяване в център за социални услуги или пред съд след раждането на детето. За дете, което не е навършило осем седмици, съгласието трябва да бъде потвърдено отново, след като детето навърши осем седмици. Ако то не бъде потвърдено, няма да има правна сила. Не се изисква съгласие от родител, чиято родителска отговорност е отнета или който трайно не може да изрази волята си. Деца, чиито родители са неизвестни или чието местопребиваване е било неизвестно за една година, също могат да бъдат дадени за осиновяване. (член 218 от Семейния кодекс) Осиновяването прекратява правата и задълженията на детето по отношение на родителите му и други роднини, и обратното. Ако съпругът или небрачният партньор на единия от родителите осинови детето, правата и задълженията на детето по отношение на този родител и неговите роднини не се прекратяват, и обратното. (член 220 от Семейния кодекс)

Предоставянето на родителска отговорност на роднина е нов институт, въведен със Семейния кодекс във връзка с грижите за дете. Този институт е може да се прилага единствено за дете, чиито родители са починали. Ако това е в интерес на детето, съдът може да предостави родителската отговорност на роднина, който е готов да поеме отговорността за детето и отговаря на определените в Семейния кодекс условия за осиновяване. В Семейния кодекс се определя кой следва да се счита за роднина в тези случаи: лице, което има кръвно родство с детето по права линия до втора степен или по съребрена линия до четвърта степен. Лицето, на което е предоставена родителската отговорност, придобива същите права и задължения, каквито биха имали родителите на детето, и става негов законен представител. Лицето, на което е предоставена родителската отговорност трябва да издържа детето. Ако родителската отговорност трябва да бъде предоставена на двама роднини, които са сключили брак помежду си или съжителстват без брак, или на роднина и неговата/нейният съпруга/съпруг или небрачен партньор, отговарящи на условията, тази отговорност се предоставя и на двамата партньори и не може да се предостави само на единия от тях. (член 231 от Семейния кодекс)

Съдът назначава настойник/попечител на дете, което няма родители или дете, чиито родители не се грижат за него и поставя детето под грижите на въпросния настойник/попечител. (член 257 от Семейния кодекс) Център за социални услуги или съд назначава специален („колизionen“) настойник/попечител (*kolizijski skrbnik*) на дете, когато родителите на детето упражняват родителска отговорност, но възниква противоречие в интересите им, или когато в случай на настойничество възниква противоречие в интересите на детето и неговия настойник/попечител. (член 269 от Семейния кодекс)

### **4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?**

Родители, които не живеят заедно или които възнамеряват да се разделят, трябва да постигнат споразумение относно упражняването на родителски права по отношение на общите си деца и го правят в интерес на тези деца. Те могат да се договорят да продължат да упражняват съвместно родителски права по отношение на децата си, да отстъпят упражняването на родителските права на единия от родителите или да разделят децата помежду си. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Ако родителите постигнат споразумение относно упражняването на родителски права, те могат да поискат да се подпише съдебна спогодба. Ако съдът установи, че споразумението не е в интерес на децата, той отхвърля искането. Ако родителите не постигнат споразумение относно упражняването на родителските права, този въпрос се решава от съда. Съдът може също така по свое усмотрение и в съответствие с разпоредбите на Семейния кодекс да се произнесе по други мерки за гарантиране на интересите на детето. При постановяване на решение относно упражняването на родителски права съдът винаги се произнася и относно издръжката на общите деца на родителите и относно личните отношения със съответните родители, в съответствие със Семейния кодекс. Съдът постановява ново решение относно упражняването на родителски права, когато това е необходимо поради промяна в обстоятелствата или поради интереса на детето. (член 138 от Семейния кодекс)

Когато съдът постановява унищожаване на брака, той се произнася и относно упражняването на родителските права и издръжката за всяко от общите деца на родителите, както и относно личните отношения със съответните родители в съответствие с този закон. Преди това той трябва да установи как най-добре да се гарантират интересите на детето или децата. (член 98 от Семейния кодекс)

Когато родителите не живеят заедно и не упражняват съвместно родителски права по отношение на детето, те заедно, по взаимно съгласие и с оглед на интереса на детето, вземат решения по въпросите от голямо значение за развитието на детето. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Родителят, който упражнява родителски права върху детето е този, който взема решения по въпроси, свързани с ежедневието на детето и постоянното му местопребиваване, при условие че това не оказва неблагоприятно въздействие върху въпросите, които са от голямо значение за развитието на детето. (член 151 от Семейния кодекс)

### **5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?**

Родителите, които не живеят заедно или които възнамеряват да се разделят, трябва да постигнат споразумение относно упражняването на родителски права по отношение на общите си деца и го правят в интерес на тези деца. Те могат да се договорят да продължат да упражняват съвместно родителски права по отношение на децата си, да отстъпят упражняването на родителските права на единия от родителите или да

разделят децата помежду си. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Ако родителите постигнат споразумение относно упражняването на родителски права, те могат да поискат да се подпише съдебна спогодба. Ако съдът установи, че споразумението не е в интерес на децата, той отхвърля искането. Ако родителите не постигнат споразумение относно упражняването на родителските права, този въпрос се решава от съда. (член 138 от Семейния кодекс) Съдебна спогодба или съдебно решение за съвместно упражняване на родителски права трябва да съдържа решение относно постоянното местопребиваване на детето, на кого от родителите трябва да бъде връчена всяка кореспонденция във връзка с детето и относно издръжката за детето. (член 139 от Семейния кодекс)

Родители, които не живеят заедно или които възнамеряват да се разделят, и родители, които живеят заедно, постигат споразумение относно издръжката на общите си деца. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Ако родителите не постигнат споразумение относно издръжката на общите си деца, този въпрос се решава от съда. (член 140 от Семейния кодекс)

Детето има право на лични отношения с двамата родители, както и двамата родители имат право на лични отношения с детето. Личните отношения трябва да гарантират, че се зачитат интересите на детето. Родителят, с когото живее детето и който упражнява родителски права по отношение на него, или трето лице, с което живее детето, трябва да се въздържа от поведение, което възпира или възпрепятства поддържането от детето на лични отношения и трябва да се стреми да насърчава детето да възприеме подходяща нагласа спрямо личните отношения с другия родител или с двамата родители. Родителят, който поддържа лични отношения с детето, трябва да се въздържа от поведение, което възпрепятства личните отношения с и отглеждането и възпитанието на детето. Родители, които не живеят заедно или които възнамеряват да се разделят постигат споразумение относно личните отношения. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Ако родителите постигнат споразумение относно упражняването на родителски права, те могат да поискат да се подпише съдебна спогодба. Ако съдът установи, че споразумението не е в интерес на детето, той отхвърля искането. Ако родителите не постигнат споразумение относно личните отношения, този въпрос се решава от съда. (член 141 от Семейния кодекс)

Дете има право също на лични отношения и с други лица, които са членове на неговото семейство и които имат близка лична връзка с него, освен ако това не е в противоречие с интереса на детето. За такива лица се считат по-специално бабите и дядовците на детето, неговите братя и сестри, еднокръвен или едноутробен брат и еднокръвна или едноутробна сестра, предишни приемни родители и бивш или настоящ съпруг/съпруга или партньор на единия или другия родител, с когото съжителстват без брак. Споразумение относно личните отношения се постига от родителите на детето, детето (ако е способно да разбере значимостта на споразумението) и горепосочените лица. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Степента до която и начинът, по който се поддържат лични отношения, трябва да бъдат в интерес на детето. Ако бъде постигнато споразумение относно личните отношения, родителите, детето и горепосочените лица също могат да поискат да бъде подписана съдебна спогодба. Ако съдът установи, че споразумението не е в интерес на децата, той отхвърля искането. Ако родителите, детето или посочените в първа алинея от този член лица не могат да постигнат споразумение, въпросът относно личните отношения се решава от съда. (член 142 от Семейния кодекс)

#### **5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?**

Преди да поискат от съда да се произнесе относно упражняването на родителските права и издръжката за детето, личните отношения на детето с тях или с други лица или относно въпроси, свързани с упражняването на родителската отговорност, които са от голямо значение за развитието на детето, родителите участват в предварителна процедура по семейни консултации в център за социални услуги, освен когато единият от родителите е психически неспособен или когато единият от съпрузите живее в чужбина или местонахождението или местоживеенето му са неизвестни.

Ако се разглеждат личните отношения с друго лице, това друго лице и детето (ако то е подало молба за лични отношения) трябва да посещават семейни консултации преди да бъде подадено искането.

Целта на предварителните семейни консултации е вниманието на родителите или на друго лице да се насочи към изискването за гарантиране на интересите на детето при уреждане на отношенията с него, положителното въздействие, което оказва върху детето доброволното уреждане на отношенията, и предназначението на медиацията.

Семейните консултации трябва да се провеждат преди да се подаде искането за ново решение, което да бъде постановено по някой от въпросите, посочени в алинея първа от настоящия член.

Родителите или горепосочените лица участват в предварителни семейни консултации без своите представители. Със съгласието на родителите или на горепосочените лица, службата за социални услуги може да пристъпи след предварителните семейни консултации към процедура по медиация. Тези лица могат да участват в процедура по медиация, която се предоставя и от други доставчици (член 203 от Семейния кодекс) Медиацията може да се извършва преди, по време или след съдебно производство и може да включва съдействие при уреждане на лични и имуществени отношения. Медиацията се извършва основно преди започване на съдебно производство с оглед на оформяне на искане за прекратяване на брак по взаимно съгласие или молба за съдебна спогодба относно упражняването на родителски права върху детето, издръжка и лични отношения с родители или други лица, или въпроси, свързани с родителската отговорност, които са от голямо значение за развитието на детето. Медиацията в хода на съдебно производство се извършва в съответствие с правото, уреждащо алтернативно разрешаване на спорове. В случай, че страните или участниците в производството са се договорили да поискат медиация, съдът може да отхвърли молбата и да не спре съдебното производство, ако в рамките на производството с участието на дете, прецени, че спирането не би било в интерес на детето. (член 205 от Семейния кодекс)

#### **7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?**

Съдът може да реши единия родител да упражнява родителските права върху всички деца, децата да бъдат разделени между родителите или и двамата родители да упражняват съвместно родителските права върху децата. Съдът може също така по свое усмотрение и в съответствие с разпоредбите на Семейния кодекс да се произнесе по други мерки за гарантиране на интересите на детето. При постановяване на решение относно упражняването на родителски права съдът винаги се произнася и относно издръжката на общите деца на родителите и относно личните отношения със съответните родители, в съответствие със Семейния кодекс. Съдът постановява ново решение относно упражняването на родителски права, когато това е необходимо поради промяна в обстоятелствата или поради интереса на детето. (членове 138 и 139 от Семейния кодекс)

Съдът се произнася и относно издръжката на детето и относно личните отношения. (член 105а, членове 106 и 106а от Закона за брака и семейните отношения [*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*]).

За да вземе решение относно личните отношения, съдът се ръководи главно от интереса на детето. Ако родителят с когото живее детето възпрепятства личните отношения между детето и другия родител, и те не могат да се осъществят дори и със специализираната помощ на център за социални услуги, съдът може да реши, по искане на другия родител, да отнеме родителските права на родителя, който възпрепятства личните отношения и да повери детето на другия родител, ако съдът счита, че другият родител ще позволи лични отношения и ако това е единствения начин, по който да бъдат гарантирани интересите на детето. Съдът постановява ново решение относно личните отношения с родителите, когато това е необходимо поради промяна в обстоятелствата или интереса на детето. (член 141 от Семейния кодекс) Съдът може да отнеме или да ограничи правото на лични отношения като част от мярката за гарантиране на интересите на детето. (член 173 от Семейния кодекс)

При вземане на решение относно упражняването на родителските права и издръжката за дете, правото на лични отношения, упражняването на родителска отговорност и предоставянето на родителска отговорност на роднини, съдът отчита също мнението на детето, когато то самото е изразило такова или когато това е направило лице, на което детето има доверие и е избрано от самото дете, при условие че детето е способно да разбере значимостта и последиците от мнението. Във връзка с интереса на детето съдът взема предвид становището на центъра за социални услуги, когато такова становище е предоставено в съответствие със закона, уреждащ гражданските охранителни производства. (член 143 от Семейния кодекс)

При изчисляване на дължимата издръжка за дете съдът трябва да действа в интерес на детето, за да гарантира, че издръжката на детето ще може адекватно да осигури неговото благоприятно физическо и умствено развитие. Издръжката за дете трябва да включва разходите за нуждите на детето, по-специално разходите за жилище, храна, облекло, обувки, грижа и закрила, образование, развитие, отдих, развлечения и други специфични нужди на детето (член 190 от Семейния кодекс)

#### **8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?**

Когато родителите не живеят заедно и не упражняват съвместно родителски права по отношение на детето, те заедно, по взаимно съгласие и с оглед на интереса на детето, вземат решения по въпросите от голямо значение за развитието на детето. Ако не могат сами да постигнат споразумение по този въпрос, могат да получат помощ от център за социални услуги. Ако желаят, те могат също така да ползват услугите на медиатор. Родителят, който упражнява родителски права върху детето е този, който взема решения по въпроси, свързани с ежедневието на детето и постоянното му местопребиваване, при условие че това не оказва неблагоприятно въздействие върху въпросите, които са от голямо значение за развитието на детето. Когато родителите не могат да постигнат споразумение по въпроси, които са от голямо значение за развитието на детето, по тях се произнася съдът. (член 151 от Семейния кодекс)

#### **9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?**

Това означава, че и двамата родители са еднакво отговорни за възпитанието на детето и че и двамата трябва да продължат да се грижат за него.

#### **10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?**

Окръжните съдилища (*okrožna sodišča*) са тези с **материална компетентност** по такива дела. (член 10 от Закона за гражданските охранителни производства [*Zakon o pravdnem postopku*])

Обща **териториална компетентност** има съдът, в чийто район се намира постоянното местопребиваване или мястото на установяване на лицето, срещу което се подава искането. Когато съдът започне процедура по собствено усмотрение, обща териториална компетентност има съдът, в чийто район се намира постоянното местопребиваване на лицето, по отношение на което се води процедурата. Ако в процедурата участва само един участник, обща териториална компетентност има съдът, в чийто район се намира постоянното местопребиваване или мястото на установяване на участника. Ако участникът няма постоянно местопребиваване в Словения, общата териториална компетентност се определя в съответствие с временното му местопребиваване. Ако освен своето постоянно местопребиваване той има също така временно местопребиваване на друго място и с оглед на обстоятелствата може да се приеме, че ще живее там през продължителен период от време, компетентният съд по временното местопребиваване на ответника има също така обща териториална компетентност. Ако съдът в Словения е компетентен да постанови решение и не е възможно да се установи кой съд в Словения има обща териториална компетентност, съдът с обща териториална компетентност се определя от Върховния съд на Словения (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*). (член 11 от Закона за гражданските охранителни производства)

Ако в спор относно законна издръжка търсещият издръжка е вискателят на издръжката, освен съдът с обща териториална компетентност е компетентен и съдът, в чийто район се намира постоянното или временното местопребиваване на търсещия издръжка. Ако в спор относно законна издръжка търсещият издръжка е вискателят на издръжката, освен съдът с обща териториална компетентност е компетентен и съдът, в чийто район се намира постоянното или временното местопребиваване на търсещия издръжка. (член 50 от Гражданския процесуален закон [*Zakon o pravdnem postopku*])

Освен ако не е предвидено друго по закон, разпоредбите на Гражданския процесуален закон се прилагат по аналогия и към граждански охранителни производства.

Искане за гражданско охранително производство трябва да включва описание на връзката или ситуацията, по отношение на която съдът трябва да постанови решение, фактите относими към решението и доказателствата към тях, другите подробности, които трябва да съдържа всяка молба и подробностите за идентифициране на участниците, както е предвидено за искове, предявени съгласно Гражданския процесуален закон. (член 23 от Закона за гражданските охранителни производства)

Страните и другите участници в процедурата трябва да предявят искове, да подават жалби и други молби на **словенски език или на езика на националната общност**, който се използва официално в съда. (член 104 от Гражданския процесуален закон). Искът трябва да включва конкретно искане, в което се посочват основният предмет на делото и страничните претенции, фактите в подкрепа на претенцията на ищеца, доказателства в подкрепа на тези факти, както и останалата информация, която всеки иск задължително трябва да съдържа и подробности за идентифициране на страните, както е определено в Гражданския процесуален закон. (член 180 от Гражданския процесуален закон).

Освен ако не е предвидено друго по закон, съдебните такси трябва да бъдат платени, когато е подадено искане за започване на процедура. (член 39 от Гражданския процесуален закон)

Според Гражданския процесуален закон молба представлява иск, отговор на иск, средство за правна защита и други изявления, искания или съобщения, подадени извън рамките на производството. Молбите трябва да бъдат разбираеми и да включват всичко необходимо за разглеждане на делото от съда. Те трябва да включват по-специално следното: посочване на съда, имената и местата на постоянно или временно местопребиваване, или местата на установяване на страните, имената на техните процесуални представители или пълномощници, предмета на спора и съдържанието на изявлението.

Молителят трябва да подпише молбата, освен ако това не е невъзможно с оглед на формата на молбата. За оригинален подпис на молителя се счита неговият саморъчен подпис или електронен подпис (който е равностоен на саморъчен подпис). Ако молителят не може да пише или не е в състояние да положи подписа си, той поставя върху молбата отпечатък от пръста си вместо подпис. Ако съдът се съмнява в автентичността на

дадена молба, той може да издаде решение, с което да разпорежи молбата да бъде снабдена със заверен подпис. Решението не подлежи на обжалване. Ако изявлението включва някакво искане, страната трябва да посочи в молбата фактите, на които то се основава, и доказателствата в негова подкрепа, ако такива са необходими. (член 105 от Гражданския процесуален закон)

Молбата е под формата на писмена молба на хартиен носител или в електронен формат. Писмената молба представлява молба, написана на ръка или напечатана и подписана саморъчно от молителя (молба на хартиен носител), или представлява молба в електронен формат, подписана с електронен подпис, който е равностоеен на саморъчен подпис (молба в електронен формат). Молба на хартиен носител се подава по пощата, посредством комуникационни технологии, връчва се пряко на съответния орган или се връчва на лице, което се занимава професионално с подаване на молби. Молба в електронен формат се подава като се въвежда в съдебната информационна система. Съдебната информационна система автоматично потвърждава пред молителя, че молбата е получена. Молбата може да бъде подавана както в предвидения формат, така и изготвена по друг начин. Без да се засягат разпоредбите на други разпоредби, формулярите, подадени в електронен формат, трябва да бъдат идентични по съдържание с формулярите, предписани за молби, подадени на хартиен носител. (член 105b от Гражданския процесуален закон) Ако изявлението включва някакво искане, страната трябва да посочи в молбата фактите, на които то се основава, и доказателствата в негова подкрепа, ако такива са необходими.

Молбите, които трябва да бъдат връчени на ответната страна, трябва да се подават в съда в съответния брой екземпляри, който се изисква от съда и от ответната страна, и във формат, който позволява на съда да ги връчва. Това важи и за приложенията. Молбите и приложенията, които се подават по електронен път и които трябва да бъдат изпратени на ответната страна, се изпращат в един екземпляр. Съдът прави толкова електронни копия или фотокопия, колкото поиска ответната страна. Ако ответната страна включва повече от едно лице с общ процесуален представител или пълномощник, молбите и приложенията се връчват заедно за всички лица като един екземпляр. (член 106 от Гражданския процесуален закон)

#### **11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?**

Съдът се произнася по въпроси, свързани с личния статут и семейните връзки в рамките на гражданско охранително производство. (Глава X от Закона за гражданските охранителни производства)

С приоритет се разглеждат съдебни спорове, уреждани от Семейния кодекс, които се водят във връзка с отношения между родители и деца, осиновяване, прехвърляне на родителската отговорност на роднини, приемна грижа и настояичество/попечителство. Когато в Семейния кодекс се определя компетентния съд за решаване на спорове съгласно кодекса, материално компетентни на първа инстанция са окръжните съдилища, освен ако не е предвидено друго в друг закон (член 14 от Семейния кодекс)

Окръжният съд се произнася в рамките на гражданско производство, освен ако не е предвидено по закон, че той следва да го направи в рамките на охранително производство. Съдилищата разрешават приоритетно въпроси, които се уреждат от Закона за брака и семейните отношения. (член 10a от Закона за брака и семейните отношения)

В Семейния кодекс се предвижда, че съдът издава временно разпореждане в рамките на процедурите, с цел да гарантира интересите на детето, ако е доказано, че е вероятно те да бъдат застрашени. (член 161 от Семейния кодекс)

Съгласно Закона за гражданските охранителни производства, временните разпореждания за гарантиране на интересите на дете съгласно определените в Семейния кодекс условия се издават в съответствие с процедурата, определена в законодателството за обезпечаване на вземанията.

#### **12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?**

Да, може да бъде получена правна помощ, с която да се покрият разходите по процедурата. Председателят на окръжния съд взема решение относно разпределението на правна помощ. (член 2 от Закона за правната помощ [*Zakon o brezplačni pravni pomoči*]).

Съгласно този закон, правна помощ може да бъде предоставена във връзка с правен съвет, правни консултации и други правни услуги, които са предвидени по закон, за всички форми на съдебна защита пред всички съдилища с обща компетентност и специализирани съдилища в Словения, пред Словенския конституционен съд (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) и пред всички органи, институции и лица в Словения, компетентни в областта на извънсъдебното разрешаване на спорове и за освобождаване от плащането на разходите за съдебното производство. (член 7 от Закона за правната помощ).

Лицата, които имат право на правна помощ съгласно този закон, са: 1. граждани на Словения; 2 чуждестранни граждани, пребиваващи постоянно или временно в Словения, и лица без гражданство, които пребивават законно в Словения; 3 други чуждестранни граждани при условията на реципрочност или при условията и в случаите, определени в международни договори, които са обвързващи за Словения; 4. неправителствени организации и асоциации, които извършват дейност с нестопанска цел и в обществен интерес и са регистрирани в съответния регистър съгласно приложимото законодателство, в спорове, свързани с извършването на дейности в обществен интерес или за целите, за които са създадени; 5. други лица, за които в закона или в международен договор, който е обвързващ за Словения, е предвидено право на правна помощ. (член 10 от Закона за правната помощ)

Лице, което има право на правна помощ, може да поиска такава на всеки етап от производството (напр. в началото на извънсъдебно или съдебно производство и на всеки етап от производство, което вече е в ход). Когато се разглеждат искания за правна помощ се определят финансовото положение на молителя, заедно с други условия, определени в този закон (обикновена правна помощ). (член 11 от Закона за правната помощ)

#### **13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?**

Да, компетентен да се произнася срещу решение относно родителска отговорност, постановено от окръжен съд, е апелативният съд (*višje sodišče*) (член 36 от Закона за гражданските охранителни производства) жалба може да се подава до съда, постановил решението на първа инстанция, в достатъчен брой екземпляри за съда и ответната страна. (член 342 от Гражданския процесуален закон)

#### **14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?**

Изпълнителните производства са определени в Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на вземания (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). Освен ако не е предвидено друго по закон, материално компетентен да допусне принудително изпълнение е районният съд (*okrajno sodišče*). (член 5 от Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на вземания)

Съдът с общата териториална компетентност, който се произнася по искане за принудително изпълнение на съдебно решение относно родителски права на дете и самото принудително изпълнение, е съдът, в чийто район се намира постоянното или временното местопребиваване на лицето, получило право да упражнява родителски права, или съдът, в чийто район се намира постоянното или временното местопребиваване на лицето, срещу което е подадена молбата за принудително изпълнение. Съдът, в чийто район се намира детето, е и съдът с териториална компетентност по отношение на пряко принудително изпълнение (член 238e). (член 238a от Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на вземания) Съгласно заповедта за изпълнение задължението за предаване на дете се налага на лицето, за което се отнася изпълнителното основание, лицето, от чиято воля зависи предаването на детето, и лицето, при което се намира детето в момента на издаване на заповедта. В заповедта за

изпълнение съдът обявява, че задължението за предаване на детето поражда действие и срещу всяко друго лице, при което се намира детето към момента на изпълнението. (член 238с от Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на вземания)

Като отчита всички обстоятелства по делото и за да защити интереса на детето, съдът решава дали да изпълни решението относно упражняването на родителски права по отношение на детето, като налага глоба на лицето, за което се отнася заповедта за изпълнение, или като отнеме детето и го предава на лицето, на което е предоставено упражняването на родителските права върху детето. (член 238с от Закона за принудителното изпълнение и обезпечаването на вземания)

**15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?**

Съдебно решение относно родителска отговорност се признава и изпълнява в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета. Съдът прилага охранително производство съгласно разпоредбите на Закона за гражданските охранителни производства.

**16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?**

Всички окръжни съдилища имат компетентност да разглеждат искания за обявяване на изпълняемост.

Съдът, обявил за изпълнимо съдебно решение, е съдът компетентен да разглежда средства за правна защита срещу съдебно решение за обявяване на изпълняемост.

Съдът прилага охранително производство съгласно разпоредбите на Закона за гражданските охранителни производства.

[Списък на окръжните съдилища](#) PDF (244 Kb) [sl](#) PDF (244 Kb) [sl](#)

**17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?**

Съгласно Закона за международното частно право и процес (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) отношенията между родителите и децата се оценяват съгласно правото на държавата, чиито граждани са те. Ако родителите и децата са граждани на различни държави, се прилага правото на държавата, в която всички имат постоянно местопребиваване. Ако родителите и децата са граждани на различни държави и нямат постоянно местопребиваване в една държава, се прилага правото на държавата, чийто гражданин е детето (член 42)

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.



  
Your  
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 11/08/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.